

Методичні рекомендації щодо проведення в 2025 році Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек

Лист ІМЗО від 16.09.2025 р. №21/08-811 "Про виконання наказу Міністерства освіти і науки від 12.08.2014 № 931"

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ В 2025 РОЦІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО МІСЯЧНИКА ШКІЛЬНИХ БІБЛІОТЕК

«РІДНА МОВА – НАША ЗБРОЯ І НАШ ОБЕРІГ!»

З 1 по 31 жовтня в межах Міжнародного місячника шкільних бібліотек щорічно проводиться Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек (далі – Місячник) (наказ МОН України від 12.08.2014 № 931). У 2025 році

одинадцятий Місячник відбуватиметься під гаслом «Рідна мова – наша зброя і наш оберіг!».

Мова – не тільки засіб комунікації, а й головна ознака ідентичності, громадянської позиції і національної приналежності. Любов до Батьківщини неможлива без любові до рідного слова.

Із здобуттям статусу державної українська мова отримала нові можливості для свого утвердження й подальшого розвитку. У 2024 році Кабінетом Міністрів України схвалено розпорядження від 15 березня 2024 р. № 243-р «Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року».

Серед десяти ключових компетентностей української школи на першому місці – спілкування державною і рідною (у разі відмінності) мовами. Це вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів), здатність реагувати засобами мови на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні, на роботі, вдома, у вільний час, усвідомлення ролі ефективного спілкування.

Бібліотеки традиційно у своїй діяльності наголошують на важливості рідної мови як для захисту та розвитку, так і для збереження культурної ідентичності.

Особливого значення питання рідної мови набуло в умовах повномасштабного російського вторгнення в Україну у 2022 році. Сьогодні кожен українець має розуміти, що значення мови є надзвичайно важливим, адже вона виступає як засіб спротиву російській агресії, як наша зброя і рушійна сила, яка об'єднує українців і весь світ, сприяє міцності нашої незалежності.

Цьогорічний Місячник консолідує зусилля учасників освітнього процесу в утвердженні та розвитку української мови, популяризації української як мови свободи й волі, а також могутньої зброї українського народу в боротьбі за незалежність і перемогу.

Акцентування уваги бібліотечної спільноти на значущість рідної мови як оберегу, мови серця і душі українців, мови, яка є тією силою, завдяки якій вижила та зберіглася українська нація, сприятиме покращенню серед учнівської, педагогічної та батьківської спільноти знань і навичок володіння українською мовою.

У Місячнику братимуть участь шкільні бібліотекарі, представники обласних, районних державних адміністрацій, органів управління освітою, директори

закладів освіти, вчителі, методисти з бібліотечних фондів, громадські діячі. До проведення масових заходів рекомендовано залучати місцеві медіа. Загальний науково-методичний супровід організації та проведення Місячника здійснюватимуть Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» та Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України – головний координаційний науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

У підготовці до Місячника радимо скористатись інформаційними матеріалами рубрики **Українська мова онлайн**, яка розміщена на порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського <https://dnpb.gov.ua/ua/українськамова/>

Результати Місячника висвітлюватимуться на Всеукраїнському вебінарі. Кращі роботи шкільних бібліотекарів (презентації, відеоролики, буктрейлери тощо) відповідно до заявленої тематики буде розміщено на порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського на сторінці «Бібліотечному фахівцю» в рубриці «Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек» (<https://dnpb.gov.ua/ua/всеукраїнський-місячник-шкільних-бі/>).

Інформацію про проведені заходи та матеріали потрібно надсилати до ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського до 20 листопада 2025 року на електронну адресу: metodist22@ukr.net.

Звертаємо також увагу на неухильне дотримання заходів безпеки.

Організатори масових заходів мають забезпечити дотримання громадського порядку. У разі повітряної тривоги необхідно негайно призупинити масовий захід, сповістити про небезпеку та забезпечити евакуацію учасників у споруди цивільного захисту (сховища, укриття).

РЕКОМЕНДОВАНІ ЗАХОДИ В МЕЖАХ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО МІСЯЧНИКА ШКІЛЬНИХ БІБЛІОТЕК

Рекомендуємо методистам з бібліотечних фондів, бібліотекарям закладів загальної середньої освіти спільно з педагогічними колективами, батьками та громадськими організаціями провести ґрунтовну роботу з організації в межах Місячника, що сприятимуть промоції та розвитку української мови.

НА ОБЛАСНОМУ (МІСЬКОМУ) РІВНІ

- ✓ конференція «Віки творилась українська мова»;
- ✓ читачькі конференції: «Сильна мова – успішна держава»; «Бібліотека як популяризатор української мови»;

- ✓ семінари: «Мова – явище космічне: дослідники української мови»; «Мова як національний інструмент єдності та ідентичності»;
- ✓ панельна дискусія: «Українська мова на всіх континентах світу»;
- ✓ відкритий мікрофон: «Державна мова – важливий чинник виховання патріотизму»;
- ✓ флешмоби: «Художнє слово про мову (народна творчість, вірші, пісні)»; «Мова творить націю»;
- ✓ конкурс буктрейлерів: «Відео про рідну мову»; «Писемність – це мистецтво перетворювати думки на вічність»;
- ✓ конкурс малюнків: «А мова справді схожа на квітник»;
- ✓ фотоконкурси: «Українська мова мене не тільки вабить, вона дивує й захоплює»; «Барви мови – барви життя».

У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

- ✓ тематичні (віртуальні) книжкові виставки, відеоогляди: «Календар долі української мови»; «Українська мова – мудрості криниця»;
- ✓ презентації українських книжок та зустрічі з їхніми авторами: «Магія рідного слова»; «Мовна мозаїка»;
- ✓ зустрічі з мовознавцями та громадськими діячами: «Єдина мова – нація єдина»;
- ✓ презентація вебсайтів українських журналів «Українська мова», «Українська мова і література в школі», інших інформаційних ресурсів з популяризації української мови;
- ✓ мовознавчі спілкування: «Прадавність української мови»; «З рідним словом міцніше держава»;
- ✓ вікторини: «Не бійтесь заглядати у словник...»; «Цікава граматики»; «Таємниці мови»;
- ✓ лінгвістичні та мовознавчі ігри/квести/турніри/ конкурси: «З історії української писемності»; «Цікаві факти про українську мову»; «Українські прислів'я та приказки»; «З історії слів»; «Країна мовних цікавинок»; «Мовограй», «Українська на щодень», «Мовні родзинки»; «Мовний батл»; «Нестандартно про мову»;

✓ години критичного мислення: «З рідною мовою ми – українці»; «Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову» (Ліна Костенко)

✓ мовний майданчик (цикл заходів з популяризування української мови та літератури): бесіди (дискусії, виховні години, години спілкування): «Мова – духовний скарб нації»; «Щира розмова про рідну мову»; «Нам українською судилось говорити»; свято рідної мови: «Мов джерельна вода – рідна мова моя»; літературні вечори: «У мові моїй краса й неповторність»; «Бринить, співає наша мова, чарує, тішить і п'янить» (Олександр Олесь); «Я в серці маю те, що не вмирає» (Леся Українка);

✓ слайд-презентації: «Мандрівка в країну писемності»; «Мова – дзеркало душі нації»;

✓ круглий стіл з батьками та учнями: «Мовні традиції моєї родини»;

✓ творчі зустрічі з письменниками рідного краю: «О мово моя, душа голосна України»;

✓ буккросинг (книгообмін) «Передай книжку другу»;

✓ підготовка й розповсюдження тематичних рекомендаційних списків з питань читання (у вигляді буклетів, закладок);

✓ виготовлення інформаційних банерів з висловлюваннями про мову відомих діячів культури, освіти: «Мова – мій скарб, який я бережу»;

✓ підготовка та презентація тематичних листівок, буклетів про рідну мову;

✓ створення контенту для ютуб-каналів, інстаграм і тіктоку щодо популяризації рідної мови, наприклад на тему: «Світова література в перекладі українською мовою»;

✓ наповнення вільної багатомовної онлайн-енциклопедії «Вікіпедія» українськомовним контентом (написання та редагування статей бібліотекарями);

✓ розміщення на інформаційному стенді закладу освіти, вебсайті (блогі) бібліотеки матеріалів з теми Всеукраїнського місячника;

✓ відзначення кращих читачів бібліотеки, які долучилися до організації та проведення Місячника.

Активна участь шкільних бібліотекарів усіх областей України у Всеукраїнському місячнику «Рідна мова – наша зброя і наш оберіг!» консолідує зусилля шкільних бібліотек України в справі популяризування

української мови, формування соціальної пам'яті, протидії ворожій пропаганді, викоріненню спотворених уявлень про українське минуле через відзначення ювілейних дат, вшанування видатних українців, які зробили вагомий внесок у функціонування, розвиток та захист української мови;

Для поширення інформації про проведені заходи в межах Місячника рекомендуємо на вебсайтах обласних державних адміністрацій розмістити інформацію про проведення, фотозвіти, колажі, буктрейлери, презентації, відеоролики, флешмоби, масові заходи.